Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

17 ИЮНЬ, ПАЙШАНБА № 116 (620). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

А-310 ЕВРОАЭРОБУСИ ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ ОСТИДА УЧА БОШЛАДИ

Париж яқинидаги Ле бурже аэропортидан парвоз қилиб, ҳеч қаерда қўнмай Ўзбекистон пойтахтига учиб келган А—310 Евроаэробуси экипажини 16 июнь куни эрталаб Тошкент аэропортида карнай ва сурнай садолари, гулдасталар ва қарсаклар билан кутиб олдилар.

Самолётни «Люфтганза» Олмония авиакомпаниясининг катта учувчиси Рольф Проске ва «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ҳаво кемаси командири Мурод Баҳромов бошқардилар.

Бу халқаро тоифадаги ҳаво кемаларини ишлаб чиқараётган Европа консорциумидан Ўзбекистон сотиб олган иккита аэробуснинг дастлабкисидир. Уларнинг хусусияти — ғоят пухталиги, жуда тежамлилиги ва олисга уча олишидир. А—310 самолёти тўла юк билан ҳеч қаерга қўнмай, 7 минг километр масофага қатнай олади.. Ле бурждан учган самолётда «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпаниясининг бош директори Ғ. Рафиқов ҳам келди. У самолёт пиллапояси олдида ЎзА мухбирининг саволларига жавоб қайтарди.

— Бугунги кун республикамиз фуқаро авиацияси тарихига абадий ёзиб қўйилади,— деди у. — Энди жаҳондаги етакчи авиакомпаниялар билан рақобат қила оладиган замонавий авиация техникамиз бор. А—310 самолётларидан Тошкент — Лондон, Тошкент — Франкфурт каби нуфузли рейсларда фойдаланамиз. Келгусида у Парижга ҳам қатнайди. Евроаэробусимиз авиация саноатининг жаҳонга машҳур кўргазмалари ўтадиган Ле бурже аэродромидан парвоз қилганлиги рамзий маънога эга. Ҳозир у ерда Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ясалган Ил—76 м самолёти намойиш қилинмоқда. Бундай қудратли техника мустақил Ўзбекистон байроғи остида намойиш этилаётгани биз учун қувончлидир. Лизинг асосида харид қилинган аэробус тўғрисида гапирадиган бўлсак, унда хизмат қилиш учун экипажлар, ердаги хизмат мутахассислари тайёрланган. Иккинчи машина Тошкентга июлнинг бошларида келади.

Ўзбекистон учувчилари «Люфтганза» авиакомпаниясининг Франкфуртдаги тайёргарлик кўриш марказида билим ва тажрибаларини ошириб қайтганликларини олдин хабар қилган эдик. Уларнинг орасида М. Баҳромов ҳам бор эди. Бунга қадар у турли самолётларни бошқарган, сўнгги даврда Ил—86 самолётининг командири эди. Евроаэробус тўғрисида унинг фикри қандай?

— Жуда яхши машина, — деди кема командири, — учувчи кабинасида ҳамма нарса икир-чикиригача ўйлаб ўрнатилган, энг замонавий электроника самолётни бошқаришнинг барча муаммоларини ҳал этишда ёрдам беради. Бундай самолётда учишнинг ўзи роҳат. Авиакомпаниямиз хизматидан фойдаланадиган йўловчилар бунга тез орада ишонч ҳосил қиладилар.

Ҳақиқатан ҳам Евроаэробус салонини энг кенг Ил—86 салонига ҳам қиёслаб бўлмайди. Тафсилотларига тўхталиб ўтирмаймиз. Фақат шуни айтамизки, самолёт салонини «Жигули» ва «Мерседес» салонларига қиёслаш мумкин.

Янги самолётнинг хусусиятлари тўғрисида гапирганда, у 200 га яқин йўловчига хизмат қилади. Тезлиги эса — соатига 850 километр.

Шундай қилиб, қудратли А—310 аэробуси Республика миллий авиакомпанияси байроғи остида уча бошлади. Бир неча ҳафтадан сўнг техникавий парвозлардан кейин у халқаро йўлларга чиқади.

Тошкент аэропортидаги янги самолётни кутиб олиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари К. Тўлаганов иштирок этди.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

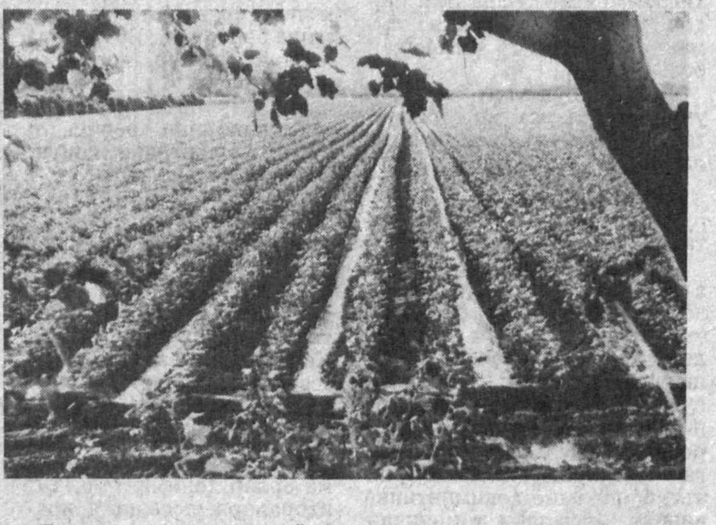

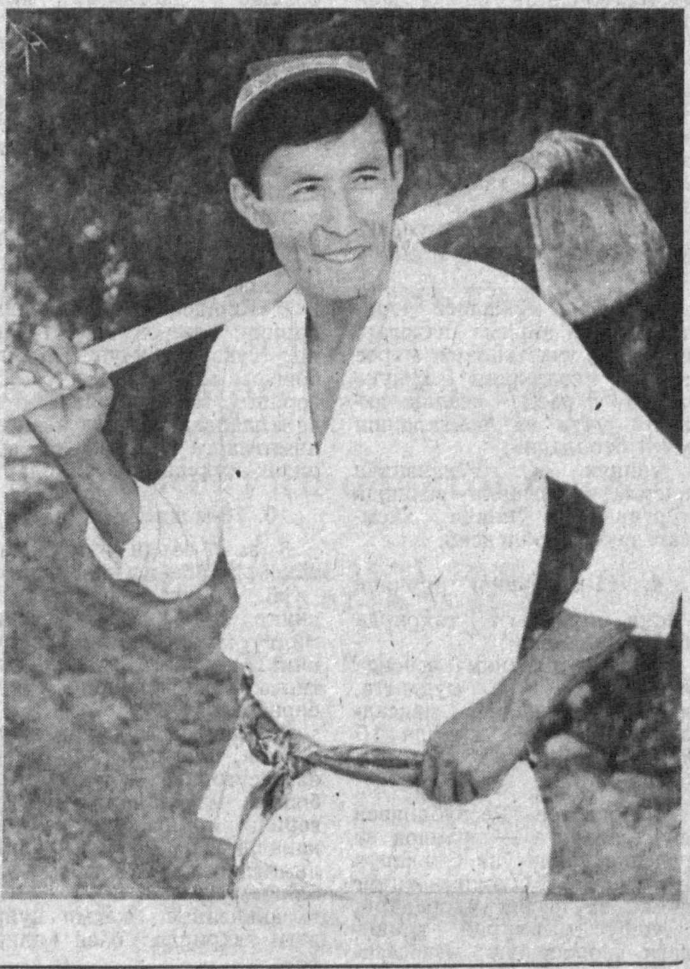

Боғдод туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги пахтакорлари бу йил гектар ҳисобига 30,2 центнер ўрнига 35 центнердан «оқ олтин» етиштириш ниятида эрта кўкламда 1.048 гектар майдонга чигит экишганди. Лекин уруғни бир текис ундириб олиш, тўлиқ гектарлар ҳосил қилиш осон кечмади. Жала, ёмғир оқибатида вужудга келган қатқалоқни бир неча марта юмшатишга, ҳатто айрим пайкалларга чигитни қайта қадашга тўғри келди. Бугун-чи, деҳқоннинг қалб қўри, меҳр зиёсига қонган ғўзалар кунда бир яшнамоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Пайкалларга оби ҳаёт таралмоқда. 2. Илғор сувчи Қурбонали Мамадалиев.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган суратлар.

МИННАТДОРМИЗ

Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Гонорарлар ва фахрий унвонлар учун қўшимча ҳақ миқдорини ошириш тўғрисида»ги қарорини жамоамиз мамнуният билан кутиб олди. Нега десангиз, театримизда ижод қилиб, халқ орасида донг таратган устоз санъаткорлар ҳам, бугунги кунда фаолият кўрсатаётган артистлар ҳам меҳнатлари ҳозирдагидек тақдирланиб, унвонлари учун қўшимча ҳақ олганларини эслолмайдилар. Асрий қадриятлар тикланаётган пайтда истеъдодли кишилар ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватланаётгани кўнгилдаги иш бўляпти.

Бу ҳам мустақиллигимиз шарофатидир.

Биз, санъаткорлар, республика Президенти ва ҳукумати кўрсатаётган бундай ғамхўрликка жавобан халқимизни янги-янги саҳна асарлари билан хушнуд этишга ҳаракат қиламиз.

Ёқуб АҲМЕДОВ,
халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбек давлат академик драма театрининг директори.

Кимга қўғирчоқ бўляпсиз?

ЭНГ ҚУДРАТЛИ РЕСПУБЛИКА

Президент Ислом Каримовнинг Германия сафаридан қайтганига унчалик кўп бўлгани йўқ. Ўзбекистон раҳбарининг Оврупо сари қилган бу ўзига хос юриши хориж, жумладан, олмон матбуотида батафсил ёритилди, муносиб баҳосини олди. Ҳатто сиёсатдонларга баҳо беришда хийла хасислиги билан машҳур «Франкфуртер альгемайне» газетаси И. Каримовни «Марказий Осиё Президентлари орасида энг кучли Президент», мамлакатимизни эса бу жумҳуриятлар орасидаги «Энг қудратли республика», деб атади.

Бу — эндигина истиқлолга эришиб, илк мустақил қадамларини қўяётган юрт аҳли фахрланса арзигулик баҳо. Бу гапни бегона, ғарб журналистининг тан бериб айтаётгани тағин-да қувончли. Ахир биз, ўзбеклар шундай кунлар келишини — орамиздан Москва нима деса «лаббай» деб турадиган эмас, дадил, ҳар ишда мустақил юртбоши чиқишини, унинг дунёдаги манаман деган сиёсатчилар билан теппа-тенг туриб гаплашишини, халқимизнинг, ватанимизнинг жаҳон айвонида ўз ўрни, ўз овози бўлишини неча юз йиллар кутмаганмидик! Энди ана шундай саодатга етказгани учун шукрлар қилишимиз, истиқлолимизни, мисқоллаб йиғаётган обрў-эътиборимизни мустаҳкамлаш пайида бўлишимиз керак. Мамлакатимизда кўпчилик шундай ўйлайди, фикрлайди. Бу йўлда ҳар не синов, ҳар не қийинчилик бўлса, дош бериб ўтмоққа тиришади. Аввало, юртимизнинг тинчлиги кўнгилга хотиржамлик бағишлайди. Яна биламизки, озодлик, айниқса иқтисодий мустақиллик осонликча қўлга киритилмайди. Дунёда истиқлолга эришган жамики халқ кечирган ва кечириши табиий бўлган ширин ташвиш бу.

ИНСОФЛИ БУЛ...

Халқимиз, юртбошимиз эришаётган бундай улуғ мартабалардан ҳамма бирдек қувонаётгани йўқ, албатта. Тунлари уйқуси қочиб, тинчи йўқолганлар, ўзлари кулиб турсалар-да, ичини ит тирнаётганлар бор. Қўшни давлат — Россиянинг «Литературная газета» деб аталмиш ҳафталигида Лерман Усмонов номли «мухбир» пайдо бўлдики, ёзганларини ўқиб, беихтиёр шундай хаёлга борасиз. Асли ўзи ўзбеклар диёрида яшаётган Л. Усмоновнинг кўнглидаги бу аламнинг боиси не? Аниқлаш қийин. Гўё оғасининг тўйидаги зиёфатдан қуруқ қолган кишига ўхшайди.

Л. Усмоновнинг «Политика в экспортном исполнении» («ЛГ» 19-сон) мақоласи ҳам, «Франкфуртер альгемайне»даги каби, бошдан-оёқ И. Каримовнинг Германияга қилган сафарига бағишланган. Фарқи — етти ёт немис журналисти Президентимизнинг олмон тупроғида қўйган ҳар бир қадамидан, айтган ҳар бир сўзидан яхшилик, мамлакатларимиз ўртасидаги келгуси ҳамкорликнинг ривожига мўлик умид топса, ўзбекистонлик биродаримиз тескарисини қидиради. Ватанимизни, унинг қойилмақом раҳбарини, миллатимизни имкони борича камситишга тиришади:

«...Ўзбек раҳбарининг яқинда ГФРга қилган сафари аслида унинг жаҳон ҳамжамияти саҳнасига дастлабки жиддий чиқиши бўлди.»

Гўё И. Каримов ер юзи аҳолисининг тўртдан бир қисми истиқомат қилувчи Хитойга бормаган, салкам бир миллиард фуқароси бўлган Ҳиндистон сафарини ихтиёр этмаган, Финляндия, Австрия, Туркия, Эрон каби мамлакатларда давлат раҳбарлари билан музокаралар ўтказмаган. Саудия Арабистони, Индонезия, Малайзия, Жанубий Корея заминига қадам ранжида қилмаган!.. Ахир Ўзбекистон Президенти Германия сари отлангунича, жаҳоннинг ўн бешдан зиёд мамлакатига борганини, у ерда ўнлаб ҳужжатларга имзо чекилганини дунё билади-ку!

Куракда турмайдиган бундай ёлғонга дуч келганида ҳар бир ўзбек айтади: ўғри бўл, ғар бўл, лекин инсоф билан бўл-да!

(Давоми 4-бетда).

Миллий истиқлол мафкураси

Абадият тимсоли

Ватанимиз Ўзбекистон ва унинг халқлари ҳаётида тарихан янги мазмунга эга давр кечмоқда. Нурли истиқболни кўзлаган янги кунимиз 1991 йил 1 сентябрда бошланган эди. Ўтган қисқа фурсатнинг ҳар бир куни, соатию сонияси мустақил диёримиз тарихида олтин ҳарфлар билан битилганига ҳеч шак-шубҳа йўқ.

Давлатимизнинг иқтисодий қудратини оширишга қаратилган жуда кўплаб ишлар ўз ижобатини топмоқда. Ҳуқуқий давлатчилик асосларини шакллантириш масалалари бирин-кетин ҳал этилмоқда. Аммо маълум муддат халқимиз маънавий ҳаётининг асосий устунлари ҳақида кам ўйлайдиган бўлиб қолдик. Президентимиз Ислом Каримов республикамизнинг бир гуруҳ ёзувчилари билан учрашувда ва Олий Кенгашимизнинг XII сессиясида маънавиятимиз таянчи бўлмиш миллий истиқлол мафкурасини яратиш масаласини кун тартибига қўйгани айни муддао бўлди.

Ватанимиз тарихига назар солсак, аҳамият-эътибори жиҳатдан ноёб ҳодисаларга дуч келамиз. Буларнинг ичида заминимизда турли даврларда турфа эътиқодларга асосланган бир неча диний таълимотлар, кўплаб маданиятлар, тиллар қўним ва ривож топганлигидир. Халқимиз анъаналари, урф-одатлари ва психологиясида ана шуларнинг барчаси ўз изини қолдирди. Вақт ўтиши билан кўплаб нарсалар унутилгани, янги бир нарсалар кириб келганини ҳисобга олсак, улардан фақат энг сараларигина бизга етиб келганлигини назардан қочирмаслик лозим. Мафкурамиз негизини узоқ асрлар давомида шаклланиб, ўз шаклу-шамойилини топган соф туркона қадриятлар ташкил этмоғи даркор.

Энг қадимий аждодларимиз бўлмиш суғдлар, массагетлар жасурлиги, юртпарастлиги билан ажралиб турган бўлсалар, Бақтрия, Парфия, Кушонлар, Эфталитлар давлатлари халқлари илк маданий бойликларимиз ижодкорлари сифатида тарихимиздан жой олишган. Турк хоқонликлар, Сомонийлар, Қорахонийлар, Ғазнавийлар, Салжуқийлар, Хоразмшоҳлар даврида эса туркий халқлар ўзларининг қудратли давлатлари, тараққий этган иқтисод, савдо ва маданий тамойиллари, шунингдек буюк фарзандлари билан жаҳон цивилизацияси саҳнасига чиқдилар. Бизнинг анъаналаримиз, миллий онгу психологиямиз, маънавий қадриятларимизнинг илк шаклланиш вақти шу даврларга тўғри келади.

Мўғул босқини туфайли парокандаликка юз тутган Мовароуннаҳр XIV асрга келиб улуғ жаҳонгир Амир Темур фаолияти туфайли куч-қудратию, илму амали билан оламга танилди. Темур давридаги савдо-иқтисодий ва ҳарбий юксалишнинг сиру синоати — давлат миллий, маънавий-мафкуравий қадриятларга таянганининг жаҳонгир бобомиз тузукларидан ўқиб-ўрганмоқдамиз. Ушбу давр тараққиётига шу йил 675 йиллиги байрам қилинаётган буюк аллома Баҳовуддин Нақшбанд таълимоти жуда катта ҳисса қўшган.

XVI асрдан сўнг Туронзамин юз тутган ҳалокатли турғунлик ва парокандаликка халқни якдил қилиб бирлаштирувчи мафкуранинг йўқлиги, диний мутассибликнинг авж олиши сабаб бўлди. Ислом ғоялари бир ҳовуч руҳоний-амалпарастлар манфатига бўйсиндирилди. Оқибатда жаҳон цивилизациясининг энг олдинги сафларида бўлган ватанимиз XIX асрнинг иккинчи ярмида ҳам олти-етти аср бурунги тараққиёт даражасида қолиб кетди. Европада қишлоқ хўжалигини механизациялаш бошланган бу даврда бизда ибтидоий давр маҳсули бўлган омоч деҳқоннинг асосий қуроли эди. Бундай заифлик натижаси нима билан тугаганлиги барчага маълум.

Истиқлол мафкураси асосларини яратишда тарихимизга мурожаат этганимизда юқорида умумий тарзда баён қилинган фактлардан кўз юммаслигимиз лозим. Мафкурамиз диний ақидалардан холи бўлиши, у умуминсоний қадриятлар бағридан куч-қувват олмоғи жоиз. Туркийлар тарихининг асосий кечмиши диний мумтозлик даъволаридан, маҳдудликдан озод ва эркин, дунёвий ривожланиш палласида кечганлигини эсдан чиқармаслигимиз лозим. Шу билан бир қаторда буюк ватандошларимиз бўлган ислом оламининг тенги йўқ алломалари Имом Бухорий, Ат-Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳовуддин Нақшбанднинг улкан маънавий меросидан эътиқодимизни мустаҳкамлашда унумли фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Янги мафкурамиз маълум бир давр манфаатларига хизмат қилувчи, унга бўйсундирилган ҳолда яратилмаслиги, аксинча халқ абадияти йўлида, унинг улуғвор қадриятлари негизида шаклланиши мақсадга мувофиқдир. Мафкурани қандайдир оммавий тадбирлар, ялпи сиёсий кампаниялар билан вужудга келтириб бўлмайди. Бу табиий, эволюцион жараён бўлиб, барча соҳаларда босқичма-босқич иш олиб боришни талаб қилади.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ҲАММА НАРСАНИНГ ЯНГИСИ СОЗ

НУКУС. Агромахсустаъмир» ишлаб чиқариш бирлашмаси муҳандислари қатқалоқни юмшатадиган янги мослама ясашди.

АГРЕГАТ Қорақалпоғистоннинг жала ёққан хўжаликлари далаларида синаб кўрилди. Пахтакорлар уни мурғак ниҳолларга илк ишлов бериш пайтида ҳам қўл келишини таъкидлашди.

ЎН БЕШ ФОИЗИ ЕТАДИ

НАВОИЙ тумани. Болалар ва ўсмирлар ижодий уйида «Туркистон» кичик корхонаси иш бошлади.

ЯҚИНДА вилоят марказида ўтказилган кўргазмада корхона маҳсулотлари — эшик, дераза, хонтахта совринга муносиб топилди. Айни пайтда бетон блоклар ҳам тайёрланмоқда. Шартномага кўра даромаднинг 15 фоизи болалар ва ўсмирлар ижодий уйи ихтиёрида қолдирилаяпти.

КАМЧИҚИМ МАШИНАЛАР

ФАРҒОНА. Туркиянинг «Даган» енгил автомобиллари йўловчилар жонига оро кираяпти.

ТАКСИСИФАТ бу машиналарнинг афзаллиги кўп. Ўриндиқлари юмшоқ, енгил юради, ёнилғини кам сарфлайди. Бу нефть маҳсулотларининг нархи ошиб кетган ҳозирги пайтда айни муддао.

ХОРИЖИЙЛАР МАСЛАҲАТ БЕРИШДИ

АНДИЖОН. АҚШ шифокорлари иштирок этган халқаро илмий-амалий анжуман ниҳоясига етди.

УНДА водий вилоятлари, қўшни Қирғизистондан болалар шифокорлари қатнашишди. Анжуманда чақалоқ ва оналар саломатлигини муҳофаза қилиш муаммолари муҳокама этилди. Хорижий меҳмонлар туманлардаги болаларни даволаш масканларининг шароитлари билан танишдилар. Шифохоналарни замонавий ускуналар билан жиҳозлашга кўмаклашиш борасида келишиб олинди.

ЯХШИ УҚИГАН КУПРОҚ ОЛАДИ

УРГАНЧ. Ёшлар иттифоқининг вилоят комитети Жалолиддин Мангуберди номидаги стипендияни таъсис этди.

СТИПЕНДИЯ халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан 12 нафар энг истеъдодли мактаб ўқувчиларига берилди. Бундан ташқари ҳунар-техника билим юртлари талабалари ва болалар уйи тарбияланувчиларидан 50 нафари атоқли кишилар номидаги стипендияларни оладиган бўлишди.

ЕТИМЛАРНИ СИЙЛАГАН ХОР БЎЛМАЙДИ

ТОШКЕНТ. Қизил яримой жамияти марказий қўмитаси Ўзбекистондаги етим болалар номига жамғарма китобчаси очди.

ҲАР китобчага минг сўмдан пул қўйишга келишилди. Йил сайин шунча пул қўшилаверади. Йиғилган маблағ ёшлар балоғатга етганда топширилади.

БИР ЙУЛА УЧ ЧАҚАЛОҚ

ОЛТИАРИҚ. «Янгиобод» жамоа хўжалиги ишчиси Ғуломжон ва Фотима Маҳмудоваларнинг болалари бир йўла уч нафарга кўпайди.

ЧАҚАЛОҚЛАРГА Ҳасан, Ҳусан, Зуҳра деб от қўйишди. Энди Маҳмудовларнинг болалари еттита бўлди. Хўжалик ҳам қараб тураётгани йўқ. Вилоят хотин-қизлар қўмитаси, Меҳр-шафқат ва Саломатлик жамғармаси кийим-кечак ва озиқ-овқатдан ёрдам кўрсатаяпти.

СЎНГГИ СЎЗНИ ҲАКАМЛАР АЙТАДИ

САМАРҚАНД. Соҳибқирон Амир Темур ва улуғ мунажжим Мирзо Улуғбекка тикланадиган ёдгорликлар лойиҳалари Боғишамол туман ҳокимлигида очилган кўргазмада намойиш этиляпти.

ЭКСПОЗИЦИЯДА 16 лойиҳа қўйилди. Томошабинлар улардан айримларини санъат асарлари даражасидалигини эътироф этишяпти. Шу боис кўргазмада махсус таклифлар китоби очилди. Унда Самарқанд аҳли ва меҳмонлар лойиҳалар ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини ёзиб қолдиришаяпти. Ҳакамлар ҳайъати энг яхши лойиҳани танлаётганида таклифлар китобидаги фикрларни ҳам инобатга олишади.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

«ЕР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикасининг 1990 йил 20 июнда қабул қилинган «Ер тўғрисида»ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг Ведомостлари, 1990 йил, № 16—18, 294-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, № 2, 84-модда) қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1. 2-модда:

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ер умуммиллий бойликдир, ундан оқилона фойдаланиш зарур ва у давлат муҳофазасидадир»;

иккинчи қисми чиқариб ташлансин.

2. 4, 5, 6, 7 ва 9-моддалар қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«4-модда. Посёлка ва қишлоқлар ўзини ўзи бошқарув идораларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари.

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар посёлка ва қишлоқлар ўзини ўзи бошқарув идораларининг ихтиёрида бўлади:

шахсий ёрдамчи хўжаликни юритиш учун бериладиган ер участкалари каттакичиклигининг меъёрларини тасдиқлаш;

посёлкалар ва қишлоқларнинг ҳудудидаги ерлардан фойдаланишни ва уларни муҳофаза этишни назорат қилиш;

ўз ихтиёрларига берилган ер захираларини тасарруф этиш;

ер участкасининг каттакичиклигидан қатъи назар қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерлари таркибига кирмайдиган посёлка ва қишлоқ аҳоли пунктлари доирасидаги ерларни эгалик қилиш, фойдаланиш учун ва ижарага бериш, шунингдек ерларни олиб қўйиш;

ерга эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ҳуқуқларини, шунингдек ерни ижарага олиш шартномаларини рўйхатдан ўтказиш;

фуқароларга шахсий ёрдамчи хўжалик юритиш учун, уй-жой қуриш ва унга хизмат кўрсатиш учун, шунингдек пичанзор ва мол боқиш учун бериб қўйилган ер учун ҳақ олиш;

ушбу модданинг бешинчи хатбошисида белгиланган тартибда ер бериб қўйилган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг ерга эгалик қилиш ҳамда ундан фойдаланиш ҳуқуқларини тўхтатиш.

5-модда. Ҳокимият шаҳар идораларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари.

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар ҳокимиятнинг шаҳар идоралари ихтиёрида бўлади:

шаҳар доирасидаги ерлардан фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни назорат этиш;

ер участкасининг каттакичиклигидан қатъи назар шаҳар доирасида эгалик қилиш, фойдаланиш учун ва ижарага ер бериш, шунингдек ерни олиб қўйиш, қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерлари бундан мустасно;

ерга эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ҳуқуқларини, шунингдек ерни ижарага олиш шартномаларини рўйхатдан ўтказиш;

шаҳар доирасида фуқароларга, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга бериб қўйилган ер учун ер солиғи ва ижара ҳақи ундириш;

ушбу модда биринчи қисмининг учинчи хатбошисида белгилаб қўйилган тартибда ер берилган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқларини тўхтатиш;

ер-кадастр ҳужжатларининг юритилишини ташкил этиш;

ер тузиш ишларини уюштириш.

Ҳокимиятнинг шаҳар таркибига кирувчи туман идоралари ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида ҳал этадиган масалалар доирасини ҳокимиятнинг шаҳар идоралари белгилаб қўядилар.

6-модда. Ҳокимият туман идораларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари.

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар ҳокимият туман идораларининг ихтиёрида бўлади:

ерлардан фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни назорат этиш;

фуқароларга, корхоналарга, муассасаларга, ташкилотларга, деҳқон хўжаликларига эгалик қилиш, фойдаланиш учун ҳамда ижарага ер бериш, шунингдек тубдан яхшилаш ишлари амалга оширилган суғориладиган ерлар, пичанзорлар ва яйловлардан ташқари қишлоқ хўжалиги учун мўлжалланган ерларни; биринчи гуруҳга мансуб ўрмонлар билан қопланган ерлардан ташқари ўрмон фонди ерларини; саноат, транспорт, алоқа, мудофаа объектлари эгаллаб турган ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерларни; сув фонди ерларини олиб қўйиш — битта ер эгасига ва битта ердан фойдаланувчига 10 гектаргача майдонда;

фуқароларга, корхоналарга, муассасаларга ва ташкилотларга заҳира ерлардан ер участкасининг катта-кичиклигидан қатъи назар, эгалик қилиш, фойдаланиш учун ҳамда ижарага ер бериш;

ушбу Қонуннинг 13-моддасида белгиланган эгалик қилиш ва фойдаланиш ҳуқуқларини тўхтатиш сабаблари белгиланган тартибда тасдиқланганидан кейин ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқларини тўхтатиб қўйиш, посёлка ва қишлоқ ўзини ўзи бошқарув идоралари, ҳокимиятнинг туман бўйсунувидаги шаҳар идораларининг ваколат доирасига кирувчи ҳоллар бундан мустасно;

ерга эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ҳуқуқларини, шунингдек ерни ижарага олиш шартномаларини рўйхатдан ўтказиш;

жамоа хўжаликлари тузилган, қайта ташкил этилган ва тугатилган ҳолларда уларнинг ерга эгалик қилиши масалаларини ҳал этиш;

ер-кадастр ҳужжатларининг юритилишини ташкил этиш;

ер тузиш ишларини ташкил этиш;

фуқароларга жамоат боғдорчилиги ва узумчилиги учун, шунингдек корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга бериб қўйилган ер учун ер солиғи ва ижара ҳақи ундириш.

Ҳокимиятнинг туман бўйсунувидаги шаҳар идоралари ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида ҳал этадиган масалалар доирасини ҳокимиятнинг туман идоралари белгилаб қўядилар.

7-модда. Ҳокимият вилоят идораларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари.

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар вилоят ҳокимият идораларининг ихтиёрида бўлади:

ерлардан фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни назорат этиш;

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга қишлоқ хўжалик эҳтиёжлари учун, давлат ва жамоатнинг бошқа эҳтиёжлари учун ушбу модданинг тўртинчи хатбошисида айтилган шартларга риоя қилган ҳолда эгалик қилиш, фойдаланиш учун ва ижарага ер бериш;

Ўзбекистон Республикаси қонунлари билан белгилаб қўйиладиган рўйхатга мувофиқ олиб қўйиладиган ерлар, шу жумладан алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳамда тарихий-маданий объектлар ва ҳудудлар эгаллаб турган ерлар, шаҳар атрофи ерлари ва шаҳарларнинг яшил зоналари ерлари, илмий-тадқиқот ташкилотлари ва ўқув юртларининг тажриба майдонлари, биринчи гуруҳга мансуб ўрмонларнинг ерларидан ташқари барча ерларни катта-кичиклигидан қатъи назар олиб қўйиш;

ер-кадастр ҳужжатларининг юритилишини ташкил этиш;

ер тузиш ишларини ташкил этиш».

«9-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ихтиёрида бўлади:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ерларни посёлка ва қишлоқ ўзини ўзи бошқарув идоралари билан, ҳокимиятнинг туман, шаҳар ва вилоят идоралари билан, шунингдек ерга эгалик қилувчилар ва ердан фойдаланувчилар билан келишилган ҳолда тасарруф этиш;

ерлардан оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини ошириш, табиатни қўриқлаш соҳасидаги бошқа тадбирлар билан комплекс тарзда ер ресурсларини муҳофаза қилиш юзасидан ҳокимият маҳаллий идоралари билан биргаликда республика дастурларини ишлаб чиқиш ва уларни бажариш;

ер тузишни ҳамда Давлат ер кадастрини юритишни ташкил этиш».

3. 10-модда:

биринчи ва иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ер қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалигини юритиш учун корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда доимий эгалик қилиш учун, қонунларда кўзда тутилган ҳолларда эса бошқа мақсадлар учун ҳам берилади.

Доимий ёки вақтинча фойдаланиш учун ер:

Ўзбекистон Республикаси фуқароларига;

саноат, транспорт, ҳамда қишлоқ хўжалиги билан шуғулланмайдиган бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга;

мудофа эҳтиёжлари учун; диний ташкилотларга;

чет эл юридик шахслари иштирокидаги қўшма корхоналарга, халқаро бирлашмаларга ҳамда ташкилотларга берилади»;

қуйидаги мазмундаги учинчи қисм билан тўлдирилсин:

«Деҳқон хўжалиги юритиш учун айрим шахсларга ер участкалари мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан умрбод эгалик қилиш учун ва фойдаланиш учун берилади»;

учинчи — тўққизинчи қисмлари тегишли равишда тўртинчи — ўнинчи қисмлар деб ҳисоблансин.

4. 11-модданинг биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ерни шартнома асосида ижарага муайян муддатга, қишлоқ хўжалик мақсадлари учун эса камида 10 йилга қуйидаги идоралар берадилар:

Ўзбекистон Республикаси фуқароларига — қишлоқ ва посёлка ўзини ўзи бошқарув идоралари, ҳокимиятнинг туман ва шаҳар идоралари;

ушбу маъмурий тумандаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга — ҳокимиятнинг туман идоралари, бошқа туманлардан келган худди шу хилдаги ерга эгалик қилувчилар ва ердан фойдаланувчиларга эса ҳокимиятнинг вилоят ва шаҳар идоралари;

республика ҳамда чет эл юридик шахслари иштирокидаги қўшма корхоналарга, халқаро бирлашмаларга ва ташкилотларга, шунингдек хорижий давлатларга, халқаро ташкилотларга, чет эл юридик шахслари ва фуқароларига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси беради».

5. 12-модда:

сарлавҳаси қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ер участкалари бериш»;

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ер участкаларини ажратиб бериш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳамда ҳокимият ва ўзини ўзи бошқарув маҳаллий идоралари томонидан қонунларда белгилаб қўйиладиган тартибда амалга оширилади».

6. 13-модда:

биринчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Тегишли ўзини ўзи бошқарув идоралари ҳамда ҳокимият маҳаллий идоралари ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарори билан қуйидаги ҳолларда барча ер участкасига ёки унинг бир қисмига эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқи тўхтатиб қўйилади»;

3-бандидаги «ташкилотнинг» деган сўз «ташкилот, деҳқон хўжалигининг» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

7. 14-модда:

учинчи қисми чиқариб ташлансин;

тўртинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Муайян вилоят учун кадастр баҳосига мувофиқ белгиланадиган алоҳида қимматли маҳсулдор суғориладиган ерларнинг, шунингдек алоҳида муҳофаза қилинадиган табиий ва тарихий-маданий объектлар ва ҳудудлар эгаллаб турган ерларнинг қишлоқ хўжалигига тааллуқли бўлмаган эҳтиёжлар учун олиб қўйилишига алоҳида ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан йўл қўйилади».

8. 16-модда:

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин;

«Ўзбекистон Республикасида ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш учун ҳақ тўланади. Ер учун ҳақ ҳар йили ер солиғи шаклида олинади, унинг миқдори ер участкасининг сифатига, жойлашишига ва сув билан таъминлаш даражасига қараб белгиланади. Ўзини ўзи бошқарув идоралари ҳамда ҳокимият идоралари ерни ижарага берган ҳолларда ер учун ҳақ ижара ҳақи шаклида олинади, унинг миқдори томонларнинг келишувига мувофиқ белгиланади ва у ер солиғи ставкасидан кам бўлмаслиги керак»;

иккинчи ва учинчи қисми чиқариб ташлансин;

1-банди қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«1. Давлат қўриқхоналари, миллий табиат боғлари, дендрология боғлари, ботаника боғлари, буюртма қўриқхоналар, тарих ва маданият ёдгорликлари»;

қуйидаги мазмундаги 3-банд билан тўлдирилсин:

«3. Деҳқон хўжаликлари рўйхатдан ўтган пайтдан бошлаб дастлабки икки йил мобайнида»;

3—7-бандлари тегишли равишда 4—8-бандлар деб ҳисоблансин.

9. 17-модда:

7 ва 8-бандлари қуйидаги таҳрирда баён қилинсин

«7. Ер участкасини ёки унинг бир қисмини ички хўжалик ижараси тартибида вақтинча фойдаланиш учун бериш.

8. Қишлоқ хўжалик экинларини, дарахт ва буталарни суғориш учун ҳамда бошқа мақсадлар учун суғориш манбаларидан ва каналлардан белгиланган лимитларга мувофиқ сув олиш ҳуқуқига эгадирлар».

10. 18-модда:

6 ва 7-банди қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«6. Ер участкасини ёки унинг бир қисмини ҳокимият маҳаллий идораларининг қарорига биноан вақтинча фойдаланиш учун бериш.

7. Қишлоқ хўжалик экинларини, дарахт ва буталарни суғориш учун ҳамда бошқа мақсадлар учун суғориш манбаларидан ва каналлардан белгиланган лимитларга мувофиқ сув олиш»;

саккизинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Зарарни қоплаш тўғрисидаги низоларни, агар томонларнинг бири фуқаро бўлса, суд кўриб чиқади, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, шунингдек тадбиркорлик, қишлоқ хўжалиги ёки ўрмон хўжалиги фаолияти билан шуғулланаётган фуқаролар ўртасидаги низоларни эса хўжалик судлари кўриб чиқади».

11. 19-модда:

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ўзбекистон Республикаси фуқароларига берилган ер участкалари уларнинг хоҳишига кўра ҳокимиятнинг туман ёки шаҳар идоралари томонидан аввалги ерига тенг қийматли ер участкалари ажратилгач, шу ер участкаси олиб берилаётган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар янги жойда олиб қўйилаётганининг ўрнига уй-жойлар, ишлаб чиқариш бинолари ва бошқа иморатларни қуриб берганидан кейин ҳамда ушбу Қонуннинг 50-моддасига мувофиқ бошқа барча зарарларни тўла ҳажмда тўлаганидан кейин давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун қайтариб олиниши мумкин».

12. 20-модда:

биринчи қисми қуйидаги мазмундаги учинчи хатбоши билан тўлдирилсин:

«деҳқон хўжалиги юритиш учун»;

бешинчи хатбоши чиқариб ташлансин;

учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Уй-жойга, чорбоққа нисбатан эгалик ҳуқуқи фуқарога ўтган (сотиб олинган, хусусийлаштирилган, ҳадя қилинган ёхуд меросга қолган) тақдирда ана шу иморатларга бўлган эгалик ҳуқуқи билан бирга ушбу иморатлар жойлашган барча ер участкасига эгалик ҳуқуқи ҳам унга ўтади».

13. 21-модда:

учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Шахсий ёрдамчи хўжаликни юритиш учун бериладиган ер участкаларининг аниқ майдони ер ресурсларининг мавжудлигига қараб ва фуқароларнинг оилалари ижтимоий ишлаб чиқаришда иштирок этишини ҳисобга олган ҳолда, жамоа хўжалигида, бошқа жамоа корхоналарида — уларнинг юқори бошқарув идоралари томонидан, давлат хўжалигида, бошқа қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларида — уларнинг маъмурияти томонидан, уларнинг уставларида назарда тутилган ҳолларда эса ана шу корхона, муассаса ва ташкилотларнинг кенгашлари томонидан белгиланади, мазкур кенгашларнинг қарорлари қишлоқ ва посёлка ўзини ўзи бошқарув идоралари томонидан тасдиқланади».

14. 23-модданинг иккинчи, учинчи ва тўртинчи қисмлари 21-модданинг бешинчи, олтинчи ва еттинчи қисмлари деб ҳисоблансин.

15. 23-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«23-модда. Деҳқон хўжаликларига ер бериш

Деҳқон хўжалиги юритиш учун айрим шахсларга мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан умрбод эгалик қилиш учун, фойдаланиш учун ёки ижарага камида ўн йил муддатга ер участкаси берилади.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун бериладиган ер участкасининг ҳажми маҳаллий шароитларни, шунингдек, деҳқон хўжалигининг миқдорий таркибини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир ҳол учун ҳокимиятнинг туман идоралари томонидан белгиланади.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун шахсларга ер бериш тартиби қонунларда белгилаб қўйилади».

16. 25-модда:

учинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Суғориладиган ерлар алоҳида муҳофаза қилиниши лозим, уларни суғорилмайдиган ерлар сирасига ўтказилиши тупроқ-мелиоратив шароитларни ва ерларнинг сув билан таъминланганлигини, улардаги мавжуд сув ресурсларини ва бу сувларга белгиланган лимитларни эътиборга олиб ҳокимиятнинг вилоят идоралари томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан келишиб амалга оширилади».

17. 26-модда:

3-банди «суғориладиган ерларни» деган сўзлардан олдин «мелиоратив жиҳатдан нобоп» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

7-банди «ушбу Қонуннинг 53-моддасига» деган сўзлардан кейин «ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига» деган сўзлар билан тўлдирилсин.

18. 28-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«28-модда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларига бериш тартиби ва шартлари

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар ҳокимиятнинг тегишли вилоят идораларининг қарорига мувофиқ ер ажратиш лойиҳаларига асосан ерлари олиб қўйилаётган ер эгалари ва ердан фойдаланувчилар билан, шунингдек уларнинг юқори идоралари билан келишилган ҳолда қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига, диний ва бошқа ташкилотларга бериб қўйилади.

Янги тузилаётган қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерга доимий эгалигини расмийлаштириш ҳамда тугатилаётган ва қайта тузилаётган (бўлиб ёки қўшиб юборилаётган)ларининг ерга эгалик қилиш ҳуқуқларини тўхтатиш, уларни тузиш, тугатиш ёки қайта тузиш тўғрисида ваколатли идоралар томонидан қарорлар қабул қилинганидан кейин ҳокимиятнинг тегишли вилоят идораларининг қарорига биноан амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни доимий эгалик қилиш учун бериб қўйиш хўжалик фаолияти учун қулай чегараларда амалга оширилади, қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг ерлари қуроқ бўлишига, ўзга ерларга суқилиб кириб қолишига, ва бошқа камчиликларга эга бўлишига, қоида тариқасида, йўл қўйилмайди.

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари эгалигидаги қуроқ ерларни, ўзга ерларга суқилиб кириб қолган ерларни ва бошқа камчиликларни тугатиш уларнинг давлат ер тузиш лойиҳа ташкилотлари билан ўзаро келишувига биноан хўжаликлараро ер тузилиши тартибида ўтказилади».

19. 29-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«29-модда. Хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотларга ер бериш

Қишлоқ хўжалик соҳасидаги колхозлараро, давлат-кооператив корхоналари ва ташкилотларига (колхозлараро бўрдоқичилик хўжаликларига, паррандачилик фермалари ва шу кабиларга) қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар жамоа корхонасининг юқори бошқарув идораси, корхона ва ташкилот маъмуриятининг қарорига биноан, уларнинг уставларида назарда тутилган ҳолларда эса ана шу корхоналар ва ташкилотларнинг кенгашлари томонидан, ушбу Қонуннинг 28-моддасида белгиланган тартибда берилади».

20. 30-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«30-модда. Кооперативларга ер бериш

Ҳокимиятнинг тегишли вилоят идоралари қарорига биноан жамоа ва давлат хўжаликлари ҳамда қишлоқ хўжалиги корхоналари ва ташкилотларининг (илмий-тадқиқот, ўқув ташкилотлари, ёрдамчи қишлоқ хўжаликларидан ташқари) бўлинмалари негизида тузиладиган ҳамда улардан чиқадиган кооперативларга хўжалик юритишнинг тенг шароитлари яратилиши зарурлигини эътиборга олган ҳолда ўзлари илгари ишлаб келган ерлардан ер участкалари берилади. Бу ер участкалари мазкур корхоналарнинг ерлари таркибидан олиб қўйилиши лозим. Ер участкаларини бериш тартиби ва шартлари қонунлар билан белгиланади».

21. 33-модда:

учинчи ва тўртинчи қисмлари қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Шаҳар доираси Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши, посёлка доираси эса ҳокимият вилоят идоралари томонидан белгиланади ва ўзгартирилади.

Шаҳар доирасидаги ҳамма ерлар ҳокимият шаҳар идоралари, посёлка доирасидаги ерлар эса посёлка ўзини ўзи бошқарув органлари ихтиёридадир».

22. 34-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«34-модда. Шаҳарлар ва посёлкаларда ер участкаларини бериш ва олиб қўйиш тартиби

Шаҳарлар ва посёлкаларда ер участкалари ҳокимият шаҳар идоралари ҳамда посёлка ўзини ўзи бошқарув идораларининг қарорларига асосан берилади. Бу қарорларда режалаштириш ва қурилиш олиб боришнинг тасдиқланган лойиҳаларига мувофиқ ерларни эгалик қилиш, фойдаланиш учун ва ижарага бериш шартлари белгиланади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ҳокимият шаҳар идоралари ҳамда посёлка ўзини ўзи бошқарув идораларининг қарорига мувофиқ ўзларига бириктириб қўйилган ерлардан вақтинча фойдаланиш учун бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ер участкалари беришлари мумкин.

Шаҳарларда ва посёлкаларда ер участкалари ҳокимият шаҳар идоралари ҳамда посёлка ўзини ўзи бошқарув идораларининг қарори асосида олиб қўйилади.

Шаҳарларда, посёлкаларда қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг қишлоқ хўжалиги мақсадларида фойдаланаётган ерлари ва бошқа ерларининг олиб қўйилиши ушбу Қонуннинг 14-моддасида белгиланган тартибда тегишли посёлка ўзини ўзи бошқарув идораларининг, ҳокимиятнинг туман, шаҳар ва вилоят идораларининг қарорлари билан тасдиқланади.

Фуқаролар эгалигидаги, мевали дарахтлар ва буталар билан банд бўлган ер участкаларини олиб қўйиш ёки фуқароларга қарашли шахсий мулк ҳуқуқидаги уй-жойларни бузиш билан боғлиқ ҳолда ер участкаларини олиб қўйиш уларга бошқа обод турар-жой биноси берилганидан ёки уларнинг хоҳишига кўра тенг қийматли ер участкаси берилган ва янги уй қуриб ёки эски уй кўчириб берилганидан сўнг, шунингдек кўрилган зарар қиймати тўла ҳажмда қопланганидан кейин ҳокимият шаҳар ва вилоят идораларининг қарори асосида амалга оширилади.

Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ерлар ер эгалари ҳамда ердан фойдаланувчилар қилган харажатлар тўланмай ва кўрган зарар қиймати қопланмасдан суд тартибида олиб қўйилади».

23. 36-модда:

бешинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Умум фойдаланишдаги ерлардан ҳокимиятнинг шаҳар идоралари ёки посёлкаларнинг ўзини ўзи бошқарув идоралари қарорига мувофиқ енгил иморат ва иншоотлар (савдо расталари, дўкончалар, реклама иншоотлари ва шу кабилар) қурилишда вақтинча фойдаланиш учун ижара шартларида корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва фуқароларга ер участкалари берилиши мумкин».

24. 41-модданинг тўртинчи қисмидан «денгиз» деган сўз чиқариб ташлансин.

25. 42-модда:

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Саноат, транспорт, алоқа ва халқ хўжалиги бошқа тармоқларининг корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ўзлари фойдаланмаётган ерларни ҳокимият туманлар ва шаҳар идоралари қарорига мувофиқ қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва шартларда қишлоқ хўжалик мақсадлари учун фуқаролар, жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари, деҳқон хўжаликлари, бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга вақтинча фойдаланишга берадилар».

26. 43-модда:

биринчи ва учинчи қисмидаги «қўриқхоналар» деган сўз «давлат қўриқхоналари» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

27. 48-модданинг биринчи қисмидаги «ички», «ҳудудидаги сувлар» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

28. 49-модданинг биринчи қисми «корхоналар» деган сўздан олдин «фуқаролар» деган сўз билан тўлдирилсин.

29. 50-модда:

учинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«давлат қўриқхоналари, буюртма қўриқхоналар, миллий табиат боғлари, табиат ёдгорликлари, сув ҳавзалари сув таъминоти манбалари, курортлар теварагида, дарёлар, каналлар, сув ташламалари, йўллар, қувурлар, электр таъминоти ва алоқа линиялари ёқасида муҳофаза, санитария ва иҳота тегралари белгиланиши муносабати билан ҳуқуқлари чекланишидан;»

30. 51-модданинг иккинчи қисмидаги учинчи хатбошида «мактаб ва даволаш муассасалари» деган сўзлар «мактабгача тарбия ва даволаш муассасалари» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

31. 56-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ердан фойдаланиш ҳамда уни муҳофаза қилиш — устидан давлат назоратини ҳокимият ва ўзини ўзи бошқарув маҳаллий идоралари, шунингдек бу ишга махсус вакил қилинган идоралар амалга оширадилар».

32. 61-модда:

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Хўжаликлараро ва хўжалик ичидаги ер тузиш лойиҳалари жамоа хўжаликларида — хўжалик аъзоларининг умумий йиғилиши ёки вакиллар йиғилиши томонидан, давлат хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларида — маъмурият томонидан, уларнинг уставларида назарда тутилган ҳолларда эса ана шу корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг кенгашлари томонидан кўриб чиқилади ва қабул қилинади, шунингдек манфаатдор ташкилотлар билан келишилади».

33. 62-модда қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«62-модда. Ер хусусидаги низоларни ҳал этувчи идоралар

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқаролар ўртасидаги ер хусусидаги низолар ҳокимият идоралари томонидан ушбу Қонунда белгиланган ваколатларга мувофиқ, суд ёки хўжалик судлари томонидан қонунларда белгиланган тартибда ҳал қилинади.

Ерга оид муносабатлар билан боғлиқ бўлган мулкий низолар суд ёки хўжалик судлари томонидан уларнинг ваколатларига мувофиқ ҳал қилинади.

Қишлоқлар ёки посёлкалар ҳудудида ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш масалаларида фуқаролар ўртасида чиққан низолар тегишли ўзини ўзи бошқарув идоралари томонидан ҳал қилинади.

Шаҳар ҳудудида ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш масалаларида корхоналар, муассасалар, ташкилотлар билан фуқаролар ўртасида чиққан низолар, шунингдек фуқаролараро низолар ҳокимиятнинг шаҳар идоралари томонидан ҳал қилинади.

Ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш масалаларида маҳаллий бўйсунувдаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасида, шунингдек мазкур корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар билан фуқаролар ўртасида чиққан низолар ҳокимиятнинг туман идоралари томонидан ҳал қилинади.

Томонларнинг бири республикага бўйсунувчи корхона, муассаса ва ташкилот бўлган ҳоллардаги низолар ҳамда бир вилоятнинг турли туманларига қарашли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасида чиққан низолар ҳокимиятнинг вилоят идоралари томонидан ҳал қилинади.

Турли вилоятларга ёки вилоятлардан бири ва Қорақалпоғистон Республикасига қарашли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасида ер тўғрисида чиққан низоларни ҳал қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тасарруфига киради.

Ўзбекистон Республикаси корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг бошқа давлат ҳудудидаги ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш масалаларига оид низолар, шунингдек бошқа давлатлар корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ерга эгалик қилиш ҳамда ундан фойдаланиш масалаларига оид низолар Ўзбекистон Республикаси ва манфаатдор давлат вакилларидан тенглик асосида тузиладиган комиссия томонидан кўриб чиқилади.

Шаҳарлар, посёлкалар ва қишлоқ аҳоли манзилгоҳларида умумий ер участкасидан фойдаланиш тартиби хусусида якка тартибда қурилган иморатларга бирга эгалик қилувчилар ўртасида чиққан низолар судлар томонидан кўриб чиқилади.

Умумий ер участкасидан фойдаланиш тартиби фуқароларга тегишли иморатларнинг қисмларини ҳисобга олган ҳолда белгиланади».

34. 63-модда:

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«Ҳокимият маҳаллий идораларининг ер хусусидаги низо юзасидан чиқарган қарорига томонларнинг бири норози бўлган тақдирда томонлардан бири фуқаро бўлганида судга, ер хусусидаги низо корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ўртасида чиққанида эса — Ўзбекистон Республикасининг хўжалик судларига шикоят қилиши мумкин».

35. 14, 15, 16, 18, 36, 37, 39, 40, 47, 49, 51, 52, 58, 60, 61, 64-моддалардаги «халқ депутатлари Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари», «халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари», «халқ депутатлари қишлоқ (посёлка) Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари», «халқ депутатлари шаҳар Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари», «халқ депутатлари район Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари», «халқ депутатлари область Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари» деган атамалар «ўзини ўзи бошқарув идоралари ва ҳокимият идоралари», «ўзини ўзи бошқарув идоралари ва ҳокимият маҳаллий идоралари», «қишлоқ (посёлка) ўзини ўзи бошқарув идоралари», «ҳокимиятнинг шаҳар идоралари», «ҳокимиятнинг туман идоралари», «ҳокимиятнинг вилоят идоралари» деган атамалар билан алмаштирилсин.

36. 49, 60-моддалардаги «овул», «овуллар» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

37. Қонуннинг рус тилидаги матни **55, 60-моддаларида** қўлланган «крестьянское», «крестьянских» деган сўзлар «дехканское», «дехканских» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

38. 10, 11, 14, 22, 24, 27, 37, 40, 60-моддалардаги «колхозлар, совхозлар ва бошқа» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

39. 11, 21, 24, 35, 37, 56-моддалардаги «давлат, кооператив ва жамоат» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

40. 3, 22, 31, 33, 36, 37, 39, 60-моддалардаги «шаҳар посёлкаларининг», «шаҳар посёлкаларида» деган сўзлар «посёлкаларнинг», «посёлкаларда» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

41. 57, 58-моддалардаги «Президенти ҳузуридаги» деган сўзлар чиқариб ташлансин.

42. 50-моддадаги «давлат ҳакамлиги идоралари» деган сўзлар «хўжалик судлари» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

POLO
KING SIZE FILTER

Бизнинг Ўзбекистондаги савдо агентларимиз: "Мунис ЛТД", "Хесо ЛТД" фирмалари ҳамда "Фрия" фирмаси.

Тўлиқ маълумотларни қуйидаги манзилдан олишингиз мумкин: Тошкент, Катта Мирobод кўчаси, 158 (Ивлев,67), Табани труп оф компаниз.

Телефонлар: (3712) 32-35-53, 54-06-70, 54-07-98, 55-35-49
Факс: (3712) 54-08-30
Телекс: 116416 TBANI, SU.

Муҳаммад Аббасхон, Табани корпорейшн Ўрта Осиё ваколатхонасининг Бош бошқарувчиси.

Чекиш соғлигингиз учун зарарлидир!

Абадият тимсоли

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ишни, аввало, таълим-тарбия ўчоқларидан бошлаш лозим. Бунда мактабгача тарбия масканларидан тортиб, олий ўқув юртларигача — бирон-бир таълим ва илм даргоҳи четда қолмаслиги шарт. Мактаб ёшидаги бола Ватан, халқ ҳақида муайян тасаввурга эга бўлиб, уларнинг қалбида юрт туйғуси, буюк боболари маънавий меросидан фахр-ифтихор шаклланган бўлиши зарур. Мактаб ўқувчиси Ўзбекистоннинг тарихи, бугуни ва келажаги хусусида ўз фикр-тасаввурига эга бўлган, Ватан истиқболи йўлида фидойи курашчи инсон сифатида ўз қобилиятини намоён қилиб улгурган бўлиши керак.

Албатта фахрланиш туйғуси мумтозлик даъвосига айланишига йўл қўймаслик муҳимдир. Бунинг учун Жаҳон халқлари тарихи, ҳар бир миллатнинг цивилизацияда тутган ўрни тўғри тушунтирилиши, заминимиз бутун инсониятнинг ягона хонадони эканлиги, инсонларнинг дину эътиқоди, рангининг фарқидан қатъий назар бир ота-онадан тарқаганлигини англатмоқ зарур.

Мафкуранинг илк босқичи таълим тизимини янги дастур ва дарсликлар билан таъминлашдан иборат. Тўғри, ҳозир республикамизда барча фан соҳалари бўйича янги дарсликлар яратиш иши бошланган. Аммо мавжуд маълумотларга қараганда бу жараённинг таянч нуқтаси, янада очиқроқ айтганда, ягона тамойилли мустаҳкам эмас. Ҳозир тайёр бўлган кўпгина янги дарсликлар «мафкурасизлик даври» маҳсулидирки, эндиликда замон уларни ҳам қайта кўриб чиқишни тақозо этмоқда.

Янги дастур ва дарслик яратиш айниқса, тарих, фалсафа сингари фанларда қийин ва чалкаш муаммо бўлиб турибди. Хўш, тарихни холис ёзиш ва баҳолашнинг қандай йўллари мавжуд? Сўнгги йиллардаги ижобий ўзгаришлар туфайли совет даври мафкураси маън қилган кўплаб тарихий-илмий асарлар чоп этилди. Улар орқали халқимиз ватанимизнинг узоқ ва сермашаққат ўтмишининг нурлию ва нурсиз кунларидан воқиф бўлдик. Лекин бу асарлар ҳам нақадар қимматли бўлмасин, уларнинг холислик даражаси чекланганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Совет даврида тарихни ёритиш марксистик методология манфаатларига хизмат қилган бўлса, янги нашр этилган асарлар кўп жиҳатдан маълум давр ҳукмдори ёки муаллифнинг манфаатига мос ҳолда битилганлигини сезиш қийин эмас. Масалан, араб муаррихи Ибн Арабшоҳнинг икки китобдан иборат «Амир Темур» асари бизга кўплаб бебаҳо маълумотларни етказиши билан бир қаторда, юртидан, ота-онасию қариндош биродарларидан мосуво бўлган тарихчининг жаҳонгир бобомизга салбий муносабатини ҳам англатиб туради. Бундай кайфият билан қўлига қалам олган тарихчи Темурга нисбатан холис бўлганлигига ким кафолат бера олади? Шу боис яратиладиган тарих дарсликлари мафкурамизнинг асосий негизи бўлар экан, уларда ўтмишимизнинг барча яхши-ёмон кунлари холис битилиши шарт.

Зеро, тарихий воқеалар аллақачон содир бўлиб, ўтмиш саҳнасидан ўз жойини топгандир. Уларнинг моҳиятини бузиб талқин қилиш ёки қандайдир замонлар манфаатига бўйсиндиришга интилиш шаксиз маънавий ҳалокатга олиб боришини биз ўз тажрибамизда кўрдик.

Эндиликда ўтмишдаги барча воқеа-ҳодисалар, тарихий шахслар фаолияти холис баҳоланмоғи зарур. Бу учун тарихчи-олимлар шахсий нуқтаи-назар ёки аллақандай кўрсатмаю «изм»лар асосида эмас, миллий истиқлол мафкураси талабларидан келиб чиқмоқлари лозим. Иккинчидан, мақтовнинг ҳам, қораловнинг ҳам меъёри бўлиши керак. **Биз тарихдан ҳаволанишни, манмансирашни эмас, аввало, сабоқ чиқаришни, идрокни ва самимий фахр-ифтихорни ўрганишимиз муҳимдир.** Учинчидан, ўтмишимизнинг қайси бир даври ҳақида фикр юритмайлик, унинг жаҳон миқёсидаги ўрни ва таъсирини назардан қочирмаслик керак бўлади. Масалан, Амир Темур салтанати билан ўша даврда маълум бўлган «кўҳна дунё»нинг барча давлатлари ҳисоблашишган. Унинг ташқи сиёсати атрофдаги қандайдир кичик давлатларга эмас, йирик империялар ва Европа билан боғлиқ бўлган. Бобомизнинг Боязид Йилдирим устига қўшин тортишини ўша даврда дунёда вужудга келган сиёсий вазият билан боғлаб, шу замон маънавий-ахлоқий қарашларидан келиб чиқиб баҳоласак, тўғри бўлур эди. Ёки иккинчи бир мисол. Кўплар Бухоронинг сўнгги амири Саид Олимхонни, жуда катта бойликка эга бўлиб туриб, саноатни, ҳарбий ишларни, армияни, қурол-аслаҳани ривожлантирмаганликда айблашади. Аммо ўша даврда дунёда кечаётган воқеаларни назардан қочиришади. Тўғри, Бухоро амирлиги хазинасида армияни замонавий қуроллар билан қайта жиҳозлашга маблағ етарли эди. Бироқ, Бухоро амирлиги чор Россиясининг вассали сифатида мустақил ташқи сиёсат олиб боришга ҳаққи йўқ. Боз устига, Россия-Англия муносабатлари кескин бўлиб турган пайтда бунинг сира иложи йўқ эди. Амирлик ичидаги парокандалик, маърифатсизлик, жаҳолат эса тамоман бошқа масала.

Умуман олганда, таълим-тарбия ва фаннинг барча соҳалари миллий истиқлол мафкурасини шакллантиришга ўз мазмун-моҳиятлари ва йўналишлари бўйича ҳисса қўшиши даркор. Президентимиз Ислом Каримовнинг: «Бозорнинг ўзгарувчан шароитларида меҳнат қилишга лаёқати бўлган ўзимизнинг юқори малакали маҳаллий кадрларимизсиз Ўзбекистоннинг мустақиллигини тасаввур қилиш қийин. Нафақат умумий маълумот ва тарбияни, балки кадрларнинг касб-корига йўналиш олишини, уларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, малакасини оширишни ўз ичига олувчи ягона узлуксиз миллий таълимни яратиш вазифаси қўйилмоқда. Бунда Ўзбекистоннинг ўзига хос хусусиятлари, халқнинг миллий-руҳий турмуш тарзи, таълимдаги бутун жаҳон ва Шарқ тажрибасининг энг яхши ютуқлари ҳар томонлама эътиборга олиниши керак. Олий ва ўрта махсус таълимнинг бутун тузилишини тубдан қайта қуриш, талабалар ўқийдиган мутахассислар таркибини жиддий ўзгартириш керак бўлади» — деган эдилар.

Мен, юртбошимизнинг юқоридаги сўзларини бежиз келтирмадим. Ушбу фикр нафақат таълим соҳасига, балки Ўзбекистонимизнинг бўлғуси йўлига, унинг мафкурасига бевосита дахлдордир. **Мафкурамиз асосларию тамойиллари ҳақида сўз юритганимизда, умуминсоний тажрибалар ва қадриятларни ҳам ҳисобга олмоғимиз керак. Чунки жаҳонга юз очаётган мустақил Ватанимиз мафкурасини дунё халқлари эришган тараққиёт тажрибасисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Шу боис башариятнинг энг инсонпарвар ғоялари, дастурлари, ривожланиш мезонлари миллий мафкурамизда ўз аксини топмоши жоиз.**

Ўзбекистон Қўшилмаслик ҳаракатига, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик Кенгашига, бошқа кўплаб нуфузли Халқаро ташкилотларга аъзо бўлганлиги, давлатимизнинг умуминсоний қадриятлар йўлидан бораётганлигининг яққол далилидир.

Мамлакатимизнинг яна бир ўзига хос хусусияти шундаки у — кўп миллатли давлат. Ҳозир диёримизда юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари истиқомат қилишади. Уларнинг барчаси Ўзбекистоннинг иқтисодий қудратини, мамлакатимизнинг халқаро миқёсдаги обрўсини ошириш, тинчлик, дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўлида ҳалол меҳнат қилмоқдалар. **Истиқлол мафкурасида ватанимизнинг кўп миллатли хусусияти ҳам ҳисобга олиниб, айни пайтда юртимизда фаолият кўрсатаётган ўнлаб миллий маданий марказлар мафкурамиз асосларини вужудга келтиришда муносиб ҳисса қўшадилар деб, ўйлаймиз.**

Хуллас, Ватанимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида ҳал қилувчи ўрин тутадиган миллий истиқлол мафкурасини ишлаб чиқиб, ҳаётга тадбиқ қилиш, унинг шаклланиш жараёнларида фаол иштирок этиш ҳар бир Ўзбекистон фуқаросининг муқаддас бурчи бўлиб қолишга шак-шубҳа йўқ.

Равшан РАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, фалсафа фанлари доктори.

АМЕРИКАЛИК ОЛИМ БАХШИЛАРИМИЗ ИЖОДИНИ ЎРГАНЯПТИ

АҚШдаги Дортмунд дорилфунуни бакалаври Теодор Левин Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари халқ бахшилари, ашула ва рақс дасталари фаолияти билан танишаяпти.

У халқ бахшиси Абдуқодир Раҳимовнинг фарзандлари Абдуқаҳҳор, Абдумурод ва бойсунлик Шоберди Болтаев айтган достонлар ва термаларни магнит лентасига ёзиб олди. Шунингдек, деҳқонободлик сибизғачи Сафар Назаров ижросида яратилган куйларни, Қарши туманидаги «Момогул», Бойсун туманидаги «Шалола» халқ дасталари қатнашчилари ижро этган ашула ва рақсларни ҳам лентага олди.

Қадимшунос олим икки вилоят бахшилари, халқ дасталари ҳақида фильм яратиш устида ишламоқда.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХОРИЖ БИЛАН ГАПЛАШИШАДИ

САМАРҚАНД шаҳрида янги алоқа уйи қад кўтарди. Мутахассислар уни Ўзбекистондаги энг замонавий алоқа уйи, дейишмоқда.

Йигирма минг абонентга хизмат кўрсатадиган ускуналар ўрнатилган бу бинони Германиянинг «Сименс» ва шу фирманинг Туркиядаги кичик турдоши — «Симко» қуриб берди. Эндиликда тўртта халқаро корхона орқали самарқандликлар бевосита чет эл билан гаплашиш имконига эга бўлдилар. Келгусида бу станция қувватини ўн баравар ошириш ва хизмат кўрсатадиган абонентлар сонини 500 мингга етказиш мўлжалланаётир.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТАШКИЛОТЛАР, ВАЗИРЛИКЛАР, САВДО МУАССАСАЛАРИ, ҚЎШМА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Архитекторлар уюшмасининг кўргазмалар залида 21—26 июнь кунлари Ҳиндистон Республикасида ишлаб чиқарилган молларнинг савдо кўргазмаси ўтказилади. Унда сиз ҳинд фирмалари билан контрактлар, шартномалар, қўшма корхоналар тузиш имкониятига эга бўласиз.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 7-уй.

КЎРГАЗМАГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Шу йил 18 июнда республика Қишлоқ хўжалиги вазирлигида ўқувчиларнинг, халқ таълими ходимларининг ёзги дам олиши, янги 1993—94 ўқув йилига тайёргарлик масалалари бўйича селектор кенгаши ўтказилади. Унга ҳокимларнинг ўринбосарлари, вилоят агросаноат бирлашмаларининг раислари, раис ўринбосарлари, вилоят халқ таълими бошқармалари бошлиқларининг ўринбосарлари, шаҳар, туман халқ таълими бўлимларининг мудирлари, «Узколхозстрой», «Узагрострой» қурилиш трестларининг бошқарувчилари, туман агросаноат бирлашмалари раислари таклиф этилади.

Мазкур ўртоқларнинг кўрсатилган муддатда кенгашда иштирок этишларини сўраймиз.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги.
Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институти жамоаси мазкур институтнинг катта илмий ходими, филология фанлари номзоди **Уйғун ОРИПОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ва қариндош уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси жамоаси «Омад» реклама-тижорат дирекциясининг директори Н. Саидхоновга онаси **Мастурахон САИДХОНОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

• *Ҳадича Сулаймонова таваллудининг 80 йиллиги олдидан*

ШОИРА БЎЛИБ УЛГУРМАДИ...

Мен Ҳадичахоним Сулаймонова ҳақида ўйласам, қандайдир бир юксаклик, салобат қаршисида тургандай бўламан. Бу Ҳадичахонимнинг мулойим, жиддий чеҳрасиданми, зукко донишмандлигиданми ёки турли-туман катта лавозимлар ва уларни бажариш йўлидаги босиқлик, тадбиркорлик, айниқса, жонкуярлик билан адо этадиган вазифаларидан ҳайратланганимданми — билмайман. Лекин шу нарса аёнки, мен юртимизнинг бу фарзанди билан ифтихор қилардим, ўзбек халқига уни берган тақдирдан миннатдор эдим.

Биз эллигинчи йилларга келиб қаттиқ дўстлашиб кетдик, бир-биримиз билан учрашув шодликдан ташқари, маънавий эҳтиёжга айланиб қолди. Ҳадичахонимнинг дилбарлиги, латофатидан ташқари, мен унинг касбига оид билимига қойил қолар эдим. Бизнинг суҳбатларимиз узоқ-узоқ давом этар эди. Мулоқотимиз кўпинча ўтмиш ҳақида, шариат қонунлари, унинг негизлари, ижтимоий моҳияти ҳақида борар эди. Бунинг ҳаммасини билиш мен учун жуда муҳим эди. Негаки, йиллар қатламлари сақлаган маърифат жавоҳирлари фан ва ҳақиқат сирларини Ҳадичахонимдек билиш учун умримнинг ярмини сарфласам ҳам камлик қилар эди.

Мана ҳозир ҳам унинг азиз, беқиёс баркамол қиёфасини кўриб турибман: аёл бахти сийламаган, ирода ва сабот маликаси бўлмиш гўзал бу жувон, ёрқин истеъдодли арбоб, эзгу Она эди!

Ҳа, Она! У фақат биргина фарзандга она бўлди, лекин керак бўлиб қолса, бутун билими, шуҳрати, умри, орзуларини унинг бошидан нисор этиб, бахти учун ҳаётини ҳам беришга тайёр она эди. Қуюқ меҳр билан суварди бу ягона фарзандни.

Биз — Онамиз, салом-аликдан сўнг табиий, фарзандларимиз соғ-омонлигини сўраймиз.

— Шавкат қалай? — деб сўрайман.

— Шавкатжонми?

Хижолатдан ёнаман: «Шавкатжон» дейиш керак эди-ку ахир!

— Шавкатжонми? — дейдилар дурдай ёшлар оппоқ, таранг юз руҳларидан сирғилиб.

— Нима бўлди, соғ-саломатми? — дейман хавотирланиб.

Оқ булутдай майин рўмолчани ёшли кўзларига босиб-кулиб дейдилар:

— Шукр соғ! Ҳамиша шундай, исмини эшитсам ўзимни тутолмайман, баъзан атрофдагилардан хижолат тортаман. Шунча ҳам яхши кўраман уни. Бахтим ҳам, дардим ҳам — шу. Ишда бўламанми, мажлисларда ўлтирамanми, эсимга тушса, шундай тўкилиб кетади бу ёш қурғур... «Онаман — ёнаман» деб бекорга айтмаган эканлар.

Мен ҳам оналик қалбим билан ҳаммасига , тушунаман. «Онани яратмасин!» — дер эдилар менинг ҳам замона ва сиёсатнинг қамчиларидан адойи-тамом бўлган онам.

Шавкатжоннинг бўйи билан Ҳадича хонимнинг кўнгли ўсар эди. «Бизнинг шунча яхши кўришимизни билишармикан?» дердилар, иккаламиз ҳам юрак дафтаримизни обдон варақлаганимиздан кейин.

— Ўзимиз ҳам шу ёшда билармидик? — дейман тасалли бермоқ учун.

Мен бу оққўнгил ва кенг бағрли ҳақиқатпарвар, инсонпарвар дўстим билан ифтихор қилар эдим. Ҳамма дўстлари ҳам ифтихор қилар эдилар.

Тошкентдаги олий ўқув юртларининг катта-катта дарсхоналарида келажакнинг кўплаб ҳуқуқшунослари профессор Ҳадича Сулаймонованинг лекцияларини мароқ билан тинглардилар.

Тожикистон Республикаси Давлат дорилфунунида Давлат имтиҳон комиссиясининг раиси, Москвада докторлик диссертантга оппонент ёки Миср пойтахти Қоҳирада ўтаётган халқаро учрашувда мамлакатимиз вакили сифатида фаол иштирок этганидан унинг барча-барча дўстлари ифтихор қилардик, бошимиз осмонга етарди.

Хотира!

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдаги сессиясида Республика Олий судининг раиси Ҳадича Сулаймонова маъруза қилаяптилар.

Муҳим масалалар юзасидан ўзига хос бурролик, юксак минбарга муносиб салобат, принципиаллик билан вазминлик мен севган қуюқ бахмал ёқимли овозда сўзламоқда. Унинг ҳар бир далили ҳақиқатдай аниқ ва қуйма эди.

Талаффузини айтмайсизми-а! Ўзбек тили — гўзал тил. Ота-боболаримиздан мерос китобларни ўқигандай, шошилмай, ҳар калиманинг мазмунига хос урғу бериб, ўзи туғилиб ўсган гўзал водийнинг маърифатли зотлари тилидан янграётгандай. Момоларимиз Увайсий, Нодира, Маҳзуналарнинг ёниқ, мусиқий, дардли шеърлари сайқаллаган эди унинг нутқини.

Мажлисда катта танаффус эълон қилинди — залдан чиқаётганимизда, чеҳраларига боқиб, хиёл толиққандай кўрдим.

— Чарчадингизми? — дейман.

— Йўқ, йўқ! Юринг бизникига, — дедилар қўққисдан.

Машиналари ёнига келганимизда:

— Раҳмат. Сиз бориб дам олинг. Кечқурун кўришамиз, — дедим.

— Йўқ деманг, шеър ўқиб бераман. Шеърлар ёзганман.

Мен ҳайратда қолганим учун: «Рост, чиндан», — дедилар. Ҳовлига кириб борамиз.

— Қани олинг ижод намуналарини, баҳам кўришга интизорман.

— Ундай деманг, ҳалитдан иситмам чиқиб кетаяпти...

Биз ҳаммамиз шунақа: минг йил яшаб, минг йил шеър ёзсак ҳам устозларимиз, шеърхон ҳузурига борганимизда титроқ тутади.

Опамиз шеърларни олгунларича китоб жовонини кўздан кечираётганимни пайқаб:

— Бутун бойлигимиз шу, — дейдилар, — устозим, тунлардаги ҳамсуҳбатим, ҳамроҳим, юпанчим! Шулар билан ҳузур қиламан.

— Қани, шеърдан келинг, кутавериб дилим орзиқиб, кўзим қавариб кетди, — дейман.

— Ҳозир, ҳозир, — дейдилар. Қоғозларни оладилар ва стулни яқинроқ суриб ёнимга ўлтирадилар. — Уятга буюрмайсизми?

— Зинҳор! — дейман. Бу шеърлар меҳру муҳаббат ҳақида, шу суюкли ўйинқароқ Шавкатжон, меҳрибон она ҳақида эди.

— Ёзаверинг, юрагингиз бўшайди, — дейман... ва ўйлаб қоламан «Кемтикликнинг йўли узун, тўкисликнинг қўли қисқа...».

Ҳадичахоним ўқийдилар. Шеърлар қисқа-қисқа. Аввал ҳаммаси бўлиб уч мисрадан иборат шеърларни тўрт-беш бор қотиб-қотиб кулиб ўқиб берадилар, «мана буниси каттароқ», — дейдилар.

Яна ҳалигидай ҳар мисрани ҳаяжон ва камоли самимият билан ўқийдилар:

— Бай, бай, бай, шоир бўлиб кетибсиз-ку! — дейман шеъриятнинг кишига бахш этадиган гўзал туйғуларидан маст дўстимни кўриб.

— Нима, чиқмаптими?

— Йўғ-а, рост айтаяпман. Олимлар маълум ёшга борганда шеър ёзадиган бўлса, шоирлар ўша ёшга етганларида нима қилади, деб ўйлаб қолдим!

— Нима, бошқа олим ҳам шеър ёзадими? — деб сўрайдилар зийрак тортиб.

Мен кўз касалликларининг машҳур мутахассиси профессор Филатовни билар эдим. Тошкентда бўлганида бир достонини ўқиб берганди. Украиналик бу олим уруш йиллари Қирғизистонда яшаган ва достон ҳам Иссиқкўл ҳақида эди.

— Қори Ниёзий домла-чи? Ҳамза Ҳакимзодага бағишланган катта анжуманда ажойиб шеърларини ўқидилар-ку!

— Ҳа, ҳа, эсимда, — дейдилар ўсмали киприкларининг намини артиб, — лекин мен у кишидай ёза олмасам керак!

— Ёзасиз, ёзаверинг! — дейман.

Мен ўйлаб қолдим: бу — табиий эҳтиёж. Йирик шахслар маълум ёшга борганда билими, кузатувлари, ҳаёт тажрибалари шу қадар қуюқлашадики, туйғуларга юрак тиғизлик қилиб қолади. Шеър эса — ката туйғу ва яхлит фикрларни қисқа —сатрларда мўъжазгина ифода этишга, денгиз тўфонларининг қўпорувчи қудратини ихчам мисраларда қамрай олишга қодир санъатдир. Буюк зотларнинг донишмандлик чўққисида шеърга мурожаатларини мен шундай тушунаман.

— Қани, давом этинг! — дейман ва яна бир-икки шеър ўқиладилар.

Менинг завқим ва маъюслигимни томоша қиладиган киши йўқ.

Ёниқ, ширин, эзгу туйғулар. Беҳиштий дунё оғушига кафтида олиб чиқиб, гўзаллик ва бахтиёрлик тожини кийдиради.

Лекин барибир шеърхонлик вазни менинг елкамга ортилди, бир-икки кичик шеър ўқидим-да:

— Тамом, бошқаси хотирамда йўқ! — десам сиёсий, фалсафий, ҳуқуқшуносликка оид, қат-қат китоблар тўла салобатли жавонлардан шеърий мужмуалар ҳам дарров топиларди, шеърхонлик давом этиши мумкин эди. Шунинг учун кечки мажлисга боришимиз кераклигини эслатдим...

Ўзбек элининг шуҳратли фарзандлари номи жаҳон қулоғига етди, Ҳадичахоним бу нотинч, серғулу жаҳоннинг кўп мамлакатларида бўлганлар.

Яхшидан из қолади. Мен у ерларда бўлганимда, Ҳадичахонимдан қолган излар дарров ўзидан дарак берар эди.

Шри Ланкада бу ватандошим номини мамлакатнинг Бош вазири Сиримаво Бандаранаике хоним ҳурмат билан тилга олган эдилар.

Мен учун ғоят азиз бу қурдошимнинг ҳаётдан шунчалар тез кетгани юрагимни қийнайди. Қанча орзу—ҳавасга, умид ва бурчга тўла умр, армон бўлиб қолган шодликлари кетди унинг кўксида. Жаҳонда ҳамма нарсадан азиз ва севимли Шавкатжонга ўзи истаган бахтини беролмай кетди.

1965 йил. Ноябрнинг бошида хориждан қайтдим. Эртасигаёқ одатимча Ҳадичахонимни кўргани бордим. Таниш йўлкаларга кузнинг совуқ нафаси уфурган, анвойи гуллар сўлғин...

Кираверишдаги хонада Ҳадичахонимнинг оналари ва сингиллари ўтиришган эди. Сўзсизгина кўришдик.

— Опамларнинг саломатликлари қандай? — дейман. — Кеча сафардан қайтдим. Кирсам бўладими?

— Дуруст... Бир оз дам олаётган эди... Дўхтирлар тинчлик керак, дейишаяпти...

— Бўлмаса, салом айтинг. Жуда соғингандим, майли, безовта қилмайлик. Тезроқ тузалиб кетсинлар, — дедиму юрагим увишиб қандай чиқиб кетганимни билмайман.

Келиб-кетиб турдик, лекин кўрмадик. Ноябрнинг ўрталарида тонгда Ҳадичахоним вафот этгани ҳақидаги мудҳиш хабар юракларни эзиб кетди...

Ҳадичахонимнинг шеъриятга ихлоси, меҳр-муҳаббати, боис юзига балқкан ҳаяжондан парпираб турган кўзлари хотирамга муҳрланиб қолган. Ҳар доимгидек сўроқлагим келади:

— «Янги шеърлардан борми?

Ярқ этиб қараган чиройли кўзлар, завқдан намланган қуюқ ўсмали киприклар:

— Бор! Кўп-кўп, — дейди.

— Қачон ўқиймиз?».

— ...

Минг афсуслар бўлсинки, гўзал туйғуларнинг соф чашмасидан йўғриладиган шеърлар ўқилмай қолди. Ҳадичахоним шоир бўлиб улгурмади. Лекин шоира қалбли бу улуғ Инсон ҳаёти абадият китобида бир боқий шеърдек яшаб қолди.

ЗУЛФИЯ,
Ўзбекистон халқ шоираси.

—Э, У КУНЛАР ЎТДИ... Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

Кимга қўғирчоқ бўляпсиз?

(Давоми. Боши 1-бетда).

«ХАЙР-САДАҚА СЎРАМАГАНМИЗ ВА СЎРАМАЙМИЗ ҲАМ!

Л. Усмонов ўз мақоласида далолат қилишича, гўё И. Каримов «Германияга иқтисодий ёрдам илинжида борган», негаки, Ўзбекистонда «ҳалигача бозор иқтисодиёти сари бирор жиддий қадам қўйилмаган».

Бу «маълумотлар»ни рус газетасининг Тошкентдаги «мухбири» қаердан олгани номаълум. Балки ўзидек бирор аламзада хориждан туриб йўл-йўриқ кўрсатгандир. Нима бўлганда ҳам, бир ҳол аниқ — Ўзбекистон Президенти МДҲдаги баъзи мамлакатларнинг раҳбарлари каби бировнинг уйига қўл чўзиб боргани йўқ. Номи зикр этилган немис газетасининг мухбири бундан ҳайратга тушиб, «Наҳотки, сизларга ҳеч нарса керак бўлмаса? — деб сўраганида, шундай жавоб олди: «Бизга кўп нарса керак, — деди И. Каримов, — аммо биз бировлардан хайр-садақа сўрамаганмиз ва сўрамаймиз ҳам».

Шундан сўнг «Франкфуртер альгемайне» мухбири ҳаяжонини яшира олмай ёзди: «Президентнинг ана шу сўзлари туфайли энди бутун Германияда унинг мамлакатини жуда яхши билиб олишди».

СЎРАГИНГ КЕЛАДИ

Юртимизда, қийинчилик билан бўлса-да, юз бераётган ўзгаришлардан, юртбошимизнинг тадбиркорлигидан олис мағрибда яшовчи немис ҳам, уммон ортидан келиб кетаётган америкалик ҳам, ҳатто айрим россиялик журналистлар ҳам ҳайратга тушади, қувонади. Қувониш не, Ўзбекистон Президентига халқаро Нобель мукофотини берса арзийди, деб ёзади. Лекин бу ўзгаришу тадбиркорликлардан мамлакатимиз фуқароси сифатида бевосита баҳраманд бўлаётган Л. Усмонов негадир асабийлашади, уларни кўриб кўрмасликка олади. Ўзбекистонда ҳалигача бозор иқтисодиёти сари бирор жиддий қадам қўйилмади, деб фиғони ошади.

Сўрагинг келадики, бозор иқтисодиёти деганда сиз нимани тушунасиз? Чол-кампирларнинг Новосибирскдаги каби ахлат қутиларидан егулик ахтариб юришиними? Ёки ўзининг севимли «ЛГ»си ачиниб ёзганидек, Москва вокзалларини доимий турар-жой қилиб олган ўн минглаб дайди-гадонинг ҳолига тушишними?

Яқинда Қашқадарё вилоятиниг Чироқчи туманида яшовчи Чори Каримовнинг уйида бўлдим. Чори — бахтсиз ҳодиса туфайли саломатлигини йўқотган, иккинчи гуруҳ ногирони. Ўзи сувчилик қиларди. Ҳозир олти жондан иборат оиласида ишлайдиган кишиси йўқ. Болалари ёш.

— Тунов куни мундай санаб кўрсам, — дейди у,— оиламиз йигирмадан зиёд имтиёздан фойдаланар экан.

Очиғи, унинг гапига ишонгим келмади.

Маълум бўлдики, Чори ногирон сифатида нафақа билан бирга, имтиёзли нархда, баъзан эса бутунлай бепул дори-дармон олади. Солиқларнинг барча тури, транспорт, электр энергияси, газ ҳақининг ярмини тўлайди. Ўтган март ойида Тошкентдаги Чинобод санаторийсида бир ой даволаниб кетган. Унга бепул берилган йўлланмани пулга чақилса, ўттиз икки минг сўмдан ошади. Президент Фармонига кўра фарзандлари эл қатори мактабда бепул овқат билан таъминланган. Аёли, болалари ҳам кўпчилик тенги нафақа олади. Бунинг устига, оила магазиндан имтиёзли нархда озиқ-овқат, болалари учун кийим-кечак, ҳатто китоб-дафтар харид қилади...

— Шу абгор ҳолим билан Россияда ёки одамлари бир-бирининг этини еб ётган Грузияда яшаганимда, нима қилардим? — дейди Чори Каримов.

Жавоби маълум.

Ана шундан кейин у кенжасининг исмини Ислом қўйган бўлса, ажабланишга ўрин қолармикин?

Қолаверса, Ўзбекистонда бозор муносабатлари сари дадил қадамлар қўйилмаётган, иқтисодиётда хусусий мулкнинг ривожи учун янгидан-янги имкониятлар очилмаётган бўлса, немис тужжорлари, хусусан, жаҳонга машҳур «Дойче-банк» раҳбарлари И. Каримовнинг изидан Тошкентга етиб келмаган, республикамизда ўз банкининг бўлимини очишга дарҳол киришмаган бўлар эди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш, аҳолини ижтимоий ҳимояга олиш деган ибораларнинг негизида миллионлаб тақдирлар турибдики, уларни «ваучер» деб ёзилган бир парча қоғоз билан алдаш жуда қийин.

«СЕРЖАНЖАЛ» МАВЗУ

Гап демократия деб аталмиш «сержанжал» мавзуга бориб тақалаётганини сезгандирсиз. Л. Усмонов бу мавзуни бирор мақоласида четлаб ўтмайди. Негаки қолип тайёр: «жабрдийда «Бирлик», «Бечора «Эрк» бор. Ўйланиб қоласан киши, наҳотки йигирма икки миллион аҳоли истиқомат қиладиган катта мамлакатда шу икки ночор ташкилотдан бошқа жойда кўнглида эркка мойиллиги бўлган инсон топилмаса. «ЛГ» «мухбири» демократия ҳамма жойда бир қолипда бўлиши керак, деб тушунади. И. Каримовнинг, бизнинг бу борада ҳам ўз йўлимиз бор, деган гапидан қувониб кетади, яъники, мана, жаноблар, кўрдингизми, Ўзбекистон раҳбарини диктатор демаганмидик?

Хўш, демократия нима ўзи? Гуржистон билан Абхазия ўртасида бўлаётган ниҳоясиз муҳорабаларми? Балки айрим республикаларда ҳукм сураётган ит эгасини, мушук хўжасини танимай қоладиган бошбошдоқликдир? Эҳтимол, Озарбайжонда рўй бераётган фожиаларга замин бўлган баҳсларни шундай аташ лозимдир? Эҳтимол, айрим «маърифий» шаҳарларда бўлгани мисол, ҳар қадамда пинҳон-нопинҳон фоҳишахоналар очиш маъқулдир... Л. Усмоновнинг кўнгли айнан мана шундай «демократия»ни тусаётган бўлмасин тағин!..

Демократия, аввало, қонун ҳукмронлиги, тартиб, масъулият, осойишталик, тинчлик, каттага ҳурмат, кичикка иззат. Ўзбекистон аҳли амал қилаётган бу тамойиллар Л. Усмонов ва унинг «устозлари» «қолипига» тўғри келмаса, биз айбдор эмасмиз.

БУЮРТМА

Л. Усмоновнинг «ЛГ»да чоп этилган деярли барча мақоласи, жумладан газетанинг 23-сонида эълон қилинган «Восточные единоборства» мақоласи ҳам, совуқ бир ваҳима билан тугайди: эрта-индин Ўрта Осиёда жанжал чиқиши мумкин. Ва у гоҳ Ўш, гоҳ Фарғона, гоҳ Душанбе фожиаларини бот-бот эслайди. Эслар экан, уларни қўмсаётгани сезилиб туради. Назарида, бу минтақанинг боши жанжалдан чиқмаслиги керак. У ҳатто Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Президентларининг куни кеча Чимкент вилоятида бўлиб ўтган учрашувини ҳам Марказий Осиё давлатларининг бирлашуви эмас, ажралишувининг бошланишига йўяди. Чамаси, Л. Усмоновга «устозлари» бераётган буюртманинг асл моҳияти ҳам шундай — минтақада қандай бўлмасин, катта жанжал чиқариш ва уни бостириш баҳонасида энди мустақилликка эришган миллатларни яна империя исканжасига тиқиш...

Барибир Л. Усмоновга кишининг раҳми келади. Аламзада биродаримиз кимларнинг қўлида қўғирчоқ бўлиб қолаётганини англамаяпти. Қўғирчоқнинг тақдири эса маълум — ўйин тугагач, бир четга улоқтириб юборилади.

Қ. БЕРДИЕВ.
(ЎзА).

• *Китоб жавонингизга*

Эзгулик рамзи

Улуғ ўзбек адиби, қатағон йилларининг қурбони Абдулҳамид Сулаймон Чўлпон маънавий меросининг халқимизга қайтиши маданий ҳаётимизда йирик воқеа бўлди.

Чўлпоннинг совет даврида таъқиқланган асарлари нашр қилиниб, китобхонлар қўлига тегиши ҳамоноқ, истеъдодли ёзувчимизнинг ҳаёти, ижоди, кишиларнинг ҳаёти ижоди хусусида янгидан-янги тадқиқотлар, мақолалар, хотиралар пайдо бўла бошлади.

Хадича Лутфиддинова ҳам шу йил «Ўзбекистон» нашриётида чоп қилинган «Зеби, Зебона» рисоласи адибнинг машҳур «Кеча ва кундуз» романининг етакчи қаҳрамони Зеби тақдири тадқиқотига бағишланган.

Ушбу китобни Чўлпон қаҳрамонларига бағишланган дастлабки йирик иш дейиш ҳам мумкин. Рисолада соддадил, гўзал, хушовоз Зебининг ҳаётига дахлдор бошқа образлар ҳам кўздан кечирилади. Эндигина балоғат ёшига етиб, баҳор чечаги сифатида кўз очган Зеби даврнинг қабоҳат тўла зиндони ичра қолади. Унинг характеридаги гўзал сифатлар бахтли ҳаётга эмас, зулм ва ҳақсизликни етаклаб келади. Эзгу, мурғак қалб қабоҳатга қарши туришга ожизлик қилади. Ёзувчи Зеби образи орқали халқимизнинг эркиз, тутқин руҳини рамзий маънода ифода этади. Рисолада муаллифнинг ана шу юксак асосий ғояни очиб чиққан.

Акбарали мингбошига ўйлаб узатилган Зеби бу хонадонда қийсоз адолатсизлик гирдобига тушиб қолади. Бир томондан кундошлари Пошшахон ва Султонхоннинг макр-ҳийлалари, иккинчи томондан мингбоши мероси устида кетаётган зимдан курашлар ичида у қурбон бўлади. Оққўнгил Зеби атрофида нималар содир бўлаётганлигини, дўсти киму душман ким — англаёлмайди. Мустамлакачи маъмурлар томонидан ўтказилган хўжакўрсин сўроқлару суд мажлисида сезмаган ҳолда ўз-ўзига ҳукм чиқаради. У суднинг ҳукмидан эмас, номаҳрам эркаклар олдида паранжисиз туришга мажбур қилганликларидан қаттиқ ранжийди. Зебининг соддалиги шунчаликки, у ҳукм ўқилгандан сўнг барча азобларим тугайди, уйимга кетаман, деб ўйлайди. Тадқиқотда алоҳида таъкидланганидек, Зебини шу дақиқаларда Сибирь сургуни эмас, кўпроқ «Энди уйимни топиб кетаолармиканман?» — деган болаларча хаёл кўпроқ қийнайди.

Асримиз бошида жаҳолат, зулм, эркизлик туфайли халқимиз фарзандлари бошига тушган мислсиз кулфатларнинг ёрқин бадиий ҳақиқати бўлган ушбу роман ҳақидаги мазкур тадқиқот Зеби образидаги эзгуликнинг ўзига хос тимсоли сифатида ўқувчиларни бефарқ қолдирмайди, деган умиддамиз.

Л. НУРМАТОВА.

Самбо

НАВБАТ ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИГА

ПОЙТАХТИМИЗДА аёллар ўртасида республика чемпионати ниҳоясига етди. Бу биринчилик жаҳон чемпионати олдидан ўзига хос кўрик вазифасини ўтади. Унда кутилмаган натижалар деярли бўлмайди. 1992 йил жаҳон чемпионатида қатнашган самбочи қизларимиз республикада ўз вазнлари бўйича энг кучли эканликларини яна бир бор исботладилар.

Умумжамоа ҳисобида Тошкент шаҳри 66 очко жамғариб биринчи, Тошкент вилояти (37,5) иккинчи, Самарқанд вилояти (22,4) самбочилари эса учинчи ўринни эгаллашди.

Ўз вазнлари бўйича тошкентликлардан Е. Зайцева (44 кг), Н. Куприян (48 кг), Ш. Тошпўлатова (52 кг), Е. Тулупова (56 кг). Е. Великанова (60 кг), Е. Пўлатова (64 кг), Н. Қиёмова (68 кг), Ю. Янкина (80 кг) Ўзбекистон чемпионлари бўлишди. Шунингдек Чирчиқликлар З. Абибулаева (48 кг), И. Лазарева (72 кг) урганчлик Т. Парфёнова (80 кг) республика чемпионлигини қўлга киритди.

Энди терма жамоамиз аъзолари жаҳон чемпионатида иштирок этиш учун ноябрь ойида Омскка йўл оладилар.

Баскетбол

ТАЖРИБА УСТУН КЕЛДИ

МУХЛИСЛАРИМИЗ бир пайтлар иттифоқ биринчилигида муваффақиятли қатнашган Тошкентнинг «Университет» баскетбол жамоасини яхши билишади. Кейинчалик бу жамоа «Ўзтроймеханизация» номи билан республика жамоалари шарафини ҳимоя қилди. Эндиликда Ўзбекистон чемпионатида ҳам ушбу жамоа муваффақиятли қатнашиб, республикамизда энг кучли саналмоқда. Улар ўтказилган 13 ўйиндан 26 очко тўплаб биринчи ўринни эгаллашди. Бухоронинг «Ситора-баскет» жамоаси эса шунча учрашувдан 23 очко жамғариб, иккинчи поғонага кўтарилди. Финалда улар ўзаро учрашув 73:126 ҳисобида тошкентликлар фойдасига ҳал бўлди.

МУНОСИБ КЎРИЛДИ

Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институтида Барот Бойқобиловнинг тўрт китобдан иборат «Навоийнома» асарини Алишер Навоий номидаги давлат мукофотига тавсия қилиш бўйича адабий-илмий анжуман бўлиб ўтди.

Мазкур тадбирда сўз олган Жамол Камол, Азим Суюн, Маъруф Жалил, Маҳкам Маҳмудов, филология фанлари доктори Собир Мирвалиев, институт ректори Азиз Тўраев Барот Бойқобиловнинг буюк бобомиз ҳаёти, ижоди, унинг маънавий мероси ҳақидаги бадиий достонларни бадиий қиммати ҳақида гапиришди.

Л. ТОШЕВА.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

ТЕЛЕФОНЛАР: маълумот учун 33-07-48; эълонлар бўлими 32-09-25. Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миркамол МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—131 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди: 20.00.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6